

В даному випадку конкурентоспроможність економіки регіону розглядається з макроекономічної точки зору, тобто існує зв'язок між конкурентоспроможністю регіону та конкурентоспроможністю країни. Крім того, в даному випадку, регіон розглядається як складна соціально-економічна структура. Прихильники даного підходу конкурентоспроможність підприємства вважають важливою, але не основною умовою формування конкурентоспроможності економіки регіону. Регіон вважається конкурентоспроможним, якщо в ньому створюються умови для формування доданої вартості, зростання рівня життя населення, інвестиційної привабливості, зростання рівня зайнятості, збільшення питомої ваги інноваційної продукції.

Конкурентоспроможність регіону є складним, динамічним та багатограним явищем, яке не має однозначного трактування. Ми не можемо однозначно застосовувати макроекономічні чи мікроекономічні підходи до тлумачення даної економічної категорії. Досліджуючи особливості формування конкурентоспроможності регіону ми зможемо розробити основні стратегії, які забезпечать економічний, соціальний та інші ефекти.

Список використаних джерел:

1. Герасимчук З.В. *Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону: монографія* / З.В. Герасимчук, І.В. Вахович. – Луцьк: ЛДТУ, 2002. – 248 с.
2. Портер М. *Конкуренція* / М. Портер; пер. с англ. - М.: Издательский дом «Вильямс», 2002. -496 с.

УДК 332.1:339.1

К.Й. ПУГАЧЕВСЬКА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ КЛАСТЕРІВ

З точки зору маркетингу функціональна спрямованість торговельного кластера передбачає його орієнтацію на вирішення соціальної функції - задоволення потреб населення в товарах і послугах шляхом обміну одних благ (грошей) на інші (товари і послуги). З позиції класичної політичної економії, як писав ще Адам Сміт, торгова діяльність економічних агентів орієнтована на одержання прибутку через задоволення потреб населення.

Теоретичними та практичними аспектами проблеми формування і функціонування кластерів займалися багато зарубіжні дослідники, в тому числі П. Друкер, М. Портер, І. Толенадо, Д. Сольє, Е. Лімер, М. Енрайт і ін. В їх працях знайшли відображення окремі аспекти проблеми, з урахуванням особливостей країн і регіонів.

Основоположником кластерної теорії вважається американський економіст, професор Гарвардської школи бізнесу Майкл Портер. Фахівець в області кластерів, дає наступне визначення: «Кластери – це сконцентровані за географічною ознакою групи взаємозалежних компаній, спеціалізованих постачальників, постачальників послуг, фірм у споріднених галузях, а також пов'язаних з їх діяльністю організацій (наприклад, університетів, агентств по стандартизації, торговельних об'єднань) у певних областях, що конкурують, але при цьому ведуть спільну роботу [1].

Виділяють кілька функцій, які виконують кластери в економічному розвитку будь-якої країни:

- кластери - економічні двигуни в структурі регіональної економіки, які спільно створюють національну економіку.
- кластери визначають важливі завдання в регіональних умовах ведення бізнесу;
- кластери регулюють спосіб функціонування підприємств торгівлі в сфері економіки.

Так, кластер змушує переглянути роль приватного сектора, органів державного управління, торгових асоціацій, освітніх і дослідницьких установ в економічному розвитку, а також визначити загальні можливості підприємств усіх форм власності.

Роль приватного сектора зводиться до активної участі місцевої інфраструктури, появи «місцевих» постачальників і залученню нових інвестицій, співпраці з місцевими освітніми та дослідницькими інститутами, підвищуючи якість і створюючи спеціалізовані програми, що відповідають потребам кластера, а також в забезпеченні органів влади інформацією про проблеми і бар'єри, які виникають в розвитку кластера. При цьому розглядається активна роль держави в процесі кластеризації соціально-економічного простору регіону.

Особливу роль М. Портером відводиться торговим асоціаціям, які, на його думку, можуть взяти на себе частину витрат при формуванні і розвитку кластера.

Можна виділити дві особливості:

- по-перше, в кластері фірми повинні бути горизонтально або вертикально пов'язані;
- по-друге, кластери - це географічно близькі групи взаємопов'язаних компаній.

Торговельна сфера є важливою для забезпечення сталого розвитку суспільства, оскільки покликана задовольняти потреби людини, а, отже, має найбільше соціальне значення. На думку Колосінського Є.Ю сучасний торговельний кластер – це географічно локалізована структурно упорядкована форма добровільної інтеграції взаємодіючих незалежних торговельних компаній і асоційованих суб'єктів господарювання, що характеризуються активним залученням до реалізації продукції, наявністю погодженої стратегії розвитку, спрямованої на реалізацію цілей кожного із учасників та завдяки синергічному ефекту зростанням індивідуальної конкурентоспроможності, а також обумовлює істотну соціально-економічну значимість для регіону [2].

Торговельний кластер у вузькому розумінні являє собою сукупність взаємодіючих і конкуруючих торгових підприємств і організацій з метою отримання доданої вартості шляхом надання споживачем на основі обміну товарів і послуг. Відмінною рисою його є вихід на кінцевого споживача.

У широкому сенсі торговий кластер являє собою сукупність взаємодіючих і конкуруючих в системі виробництва (збут) - розподіл (опт) - обмін (роздріб) - споживання (населення, державні організації, економічні агентів (економічні суб'єкти), які забезпечують задоволення потреб населення в товарах і послугах на основі обміну шляхом купівлі-продажу. Провідною ланкою в цьому кластері виступає роздрібна торгівля, бо безпосередньо задовольняє потреби в товарах і послугах населення. В зв'язку з цим торговельний кластер відрізняється від виробничих і галузевих кластерів структурою. Торговельний кластер має осередки матричної структурою.

Держава може стимулювати розвиток торговельного кластера, проводячи комплекс різних заходів:

- за допомогою розміщення на місцевих підприємствах торгівлі державних замовлень;
- підвищення кваліфікації місцевої робочої сили в підприємствах торгівлі через реалізацію програм додаткової освіти та перепідготовки власних кадрів;
- створення привабливості регіону для залучення іноземних інвестицій в таку галузь економіки, як торгівля.

Основним напрямком державної політики в торгівлі, з точки зору теорії регіонального росту, є децентралізація державного управління та підвищення самостійності регіонів в питаннях власного соціально-економічного розвитку.

Торговельні кластери географічно локалізовані на певній території і їх розвиток багато в чому визначається регіональними умовами. Концепція кластерного розвитку територій в розміщенні торговельних підприємств передбачає максимальну мобілізацію місцевих ресурсів, оскільки кластерна форма організації торговельної діяльності розглядається в тісній прив'язці до конкретної території регіону. Реалізація кластерної політики в торгівлі передбачає адресний управлінський вплив на групу тісно взаємодіючих торгових підприємств і дозволяє максимально врахувати місцеві регіональні особливості.

Список використаних джерел:

1. Портер М. Е. Конкуренція / М. Е. Портер. – Москва: Изд. дом «Вільямс», 2005. – 608 с.
2. Колосінський Є.Ю. Визначення поняття "торговельний кластер" //Колосінський Є.Ю. Сталій розвиток економіки. Міжнародний науково-виробничий журнал. - 2014. - № 2. - С. 183-188.

УДК 338.45(477.61)(043.2)

Г.В. ПЧЕЛИНСЬКА
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля,
м. Северодонецьк, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сучасна економіка України характеризується значними трансформаційними процесами, які супроводжуються переходом від важкої промисловості до галузей АПК: сільського господарства, харчової промисловості, виробництва устаткування [1]. За останні п'ять років традиційні ключові вітчизняні галузі промисловості з високою доданою вартістю у виробництві суттєво втратили свої позиції на внутрішньому та зовнішньому ринку, зокрема, машинобудування.

Результати дослідження факторів макросередовища функціонування українських підприємств машинобудування свідчать, що політичний ризик залишається основним. Посилення невизначеності у зовнішньо- та внутрішньополітичному середовищі має суттєвий вплив на зниження інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності вітчизняних виробників. Аналіз даних державної служби статистики України свідчить, що в структурі обсягу реалізованої промислової продукції в середньому по країні питома вага машинобудування продовж 2013-2017 років зменшилась на 3,4% і в 2017 р. склала 5,4% [2].

Однак диверсифікація діяльності крупних машинобудівних заводів, «відродження» діяльності підприємств оборонної промисловості після початку АТО вплинули на збільшення рівня прибуткових підприємств машинобудування на 12,7%, зростання рентабельності операційної діяльності підприємств галузі до 13,1% у 2017 р. в порівнянні зі збитковістю діяльності у 2014 р. на рівні 2,4%. Слід зазначити, що рівень операційної рентабельності підприємств досліджуваної галузі впродовж 2015-2017 рр. вищий ніж в середньому по промисловості України.

Значно гірша економічна ситуація за аналізований період склалася в Луганській області, яка до початку проведення АТО входила до п'ятірки найбільш потужних

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>